

УДК 72.012-045.43

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2025.5.1>

Білик Анна Анатоліївна,

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри дизайну

Херсонського національного технічного університету

ORCID ID: 0000-0001-9608-5130

bilykanna93@ukr.net

Олійник Галина Степанівна,

доцент кафедри дизайну

Хмельницького національного університету

ORCID ID: 0000-0002-6519-7938

Scopus-Author ID: 58570950300

Researcher ID: 396081487

oliinykha@khnmu.edu.ua

Міль Сергій Володимирович,

старший викладач кафедри дизайну

Хмельницького національного університету

ORCID ID: 0009-0007-1510-5189

milserhii@khnmu.edu.ua

ІНТЕР'ЄР АРТ-ПРОСТОРУ В УКРАЇНІ ЯК ФОРМА ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Дослідницьке поле цієї статті сформовано навколо проблеми арт-простору, що виступає провідним культурно-освітницьким центром, у якому формується креативна та творча особистість. Автори підкреслюють важливість інтеграції регіональних особливостей у внутрішній інтер'єр арт-простору, розглядаючи це як засіб збереження культурної спадщини та стимулювання ціннісного розвитку творчих особистостей.

Специфіка теми полягає у всебічному розкритті ролі і значення арт-простору в Україні, здатного забезпечити формування (створення) унікальної творчої атмосфери. Дослідження проводиться з урахування регіональних особливостей, а саме арт-простору, що розташований у місті Дунаївці Хмельницької області. Ключова роль у формуванні цього інтер'єру належить атрибутам подільського краю. Авторами акцентовано увагу на його культурних та природних цінностях: кераміці, вишивці, текстилю. Дизайн інтер'єру арт-простору розробляється з метою створення специфічної атмосфери відповідно до запитів та потреб відвідувачів закладу, форми їх діяльності, для збагачення їх світосприйняття. Культурна ідентичність визначає стиль арт-простору, формує його інтер'єр та позитивно впливає на відвідувачів.

Інтер'єр арт-простору покликаний відображати традиційні елементи культури, створювати своєрідну атмосферу. Тематика експозицій, що закладена в концепції цього проєкту, відображатиме культурні надбання регіону, а також дозволить відвідувачам краще зрозуміти та оцінити свою національну культурну спадщину, налагодити зв'язок та комунікацію між відвідувачами, збагатити свій досвід. Обґрунтовано те, що елементи національної ідентичності можуть викликати сильні емоції, які пов'язані з традиціями і спогадами, що робить їх досвід більш глибоким та значимим. У роботі розглянуто чинники, що мають вплив на формування арт-простору з використанням елементів національної культурної ідентичності.

Ключові слова: арт-простір, інтер'єр, дизайн середовища, інноваційний мистецький простір, культурна ідентичність, місто Дунаївці, Хмельницька область.

Bilyk Anna, Oliynyk Halina, Mil Serhii. INTERIOR DESIGN OF ART SPACES IN UKRAINE AS A FORM OF VISUALISATION OF NATIONAL CULTURAL IDENTITY

This article explores the issue of art space. It acts as a leading cultural and educational centre where creative personalities are formed. The authors pay particular attention to the integration of regional features into the

interior design. It acts as a tool for preserving cultural heritage and raising the value standards of creative personalities.

The specificity of the research topic lies in a comprehensive disclosure of the role and significance of art space in Ukraine, capable of ensuring the formation (creation) of a unique creative atmosphere. Scientific research is conducted taking into account regional characteristics, namely the art space located in the city of Dunayivtsi, Khmelnytskyi region. The attributes of the Podillia region play a key role in the formation of this interior. The authors also focus on its cultural and natural values: ceramics, embroidery, and textiles.

The interior design of an art space is developed with the aim of creating a specific atmosphere in accordance with the requests and needs of visitors to the establishment, the nature of their activities, and to enrich their perception of the world. Cultural identity determines the style of an art space, shapes its interior and has a positive impact on visitors.

The interior of the art space reflects traditional cultural elements, creating a unique atmosphere. The themes of the exhibitions presented in the art space will reflect the cultural heritage of the region and allow visitors to better understand and appreciate their national cultural heritage, establish connections and communication between visitors, and enrich their experience. The authors argue in the article that elements of national identity can evoke strong emotions associated with traditions and memories, making the experience more profound and meaningful. The paper examines the factors that influence the formation of art space using elements of national cultural identity.

Key words: art space, interior, environmental design, innovative art space, cultural identity, city of Dunayivka, Khmelnytskyi region.

Вступ. У сучасній культурі простір набуває статусу концептуальної категорії, що визначає характер і спрямованість художнього процесу. Арт-простір є складним явищем. Ним може бути як відкритий міський простір – соціокультурний феномен, присутній у повсякденному житті кожного міста, – або як закрите середовище. Сучасний арт-простір розвивається багатовекторно та динамічно, перетворюючись на багатофункціональні громадські центри, де зберігаються культурні цінності, організовуються події, спрямовані на освіту та розвиток, відкриваються нові можливості для творчості. Вони стають важливими елементами міського середовища, що включають території для соціальної взаємодії, сприяють розкриттю творчого потенціалу, і, таким чином, підтримують активну комунікацію з громадами.

Матеріали та методи. Метою статті є аналіз інтер'єрного середовища арт-простору як середовища, що формує та відображає національну культурну ідентичність, з огляду на ідеологічні, етичні та змістові чинники.

До методологічної основи дослідження включено етнологічний підхід, оскільки арт-простір розглядається як форма репрезентації національної культурної ідентичності. Під час аналізу арт-простору акцентується увага на місцевих традиціях, зокрема через презентацію виробів кераміки, вишивки та

текстилю, що постають не лише як декоративні елементи, а як носії культурної пам'яті та естетичних цінностей регіону. Компаративістський підхід використано для виявлення специфіки сучасного арт-простору в порівнянні з традиційними формами мистецького середовища. Доповненням до нього стали системний та аналітичний методи, що дали змогу всебічно розглянути особливості формування культурно-мистецького осередку в сучасному культурному контексті.

Питанню створення та формування громадського культурного простору присвячені праці багатьох науковців. Дослідники В. Абизов і К. Чверкалюк виділяють кілька основних функцій креативних просторів: організацію середовища для творчості та дозвілля; формування інноваційного середовища; благоустрій занедбаних міських територій; підвищення туристичної привабливості міста; розвиток ринку ідей для стартапів [1, с. 181]. О. Лещенко аналізує креативні громадські простори як мікросередовище, яке відповідає вимогам і запитам активної частини суспільства, що здатна до генерування креативного мислення. На думку О. Лещенко, носії креативного мислення, необхідного у промисловій та іншій діяльності, формуються саме в креативних громадських просторах. [2, с. 68].

Дослідники І. Яковець та В. Овчаренко розглядають арт-простір як

загальнодоступну територію «для вільного самовираження творчої діяльності, метою якого є забезпечення креативної молоді середовищем, багатими можливостями для розвитку, обміну навичками, експериментування і реалізації власного бачення» [3, с. 202]. І. Яковець та В. Овчаренко вважають, що основним призначенням креативного простору є комунікація людей творчих професій, діяльність яких набуває важливого значення в сучасному суспільстві. Вони виділяють одну з важливих відмінних рис арт-простору, а саме «націленість на діяльність людини, що створює унікальний продукт своєї особистості» [3, с. 203]. А. Утепова, С. Аубакірова і А. Кадиралієва досліджують проблему покращення добробуту молоді через організацію дозвілля у громадських місцях [4, с. 340–342]. Аспекти соціальної інтеграції та творчої реалізації молоді, створення для неї інтер'єрних просторів, що швидко моделюються та трансформуються залежно від потреб молоді, висвітлювали у своїй праці І. Антоненко, О. Вишневська, К. Чверкалюк, Є. Мельник і К. Чорненко [5, с. 199–200]. Проблеми об'єднання молоді в мистецьких просторах, які створені на території занедбаних промислових об'єктів та перетворені в осередки громадської взаємодії досліджувала С. Школяр [6, с. 89–90]. Питання підняття мотивації у групах спільного навчання порушували П. Куршеу, М. Чаппін та Р. Янсен [7, с. 296–299]. М. Карп'як розглядає процес формування креативних просторів як інструмент покращення економічних показників в Україні, а також важливий культурний осередок [8, с. 139–141]. Хоча феномен арт-простору неодноразово ставав предметом досліджень, питання формування його інтер'єрного середовища під впливом ідеологічних, етичних і змістових чинників і досі залишається поза належною увагою науковців.

Результати. Сьогодні мультикультуралізм – одне з визначальних явищ сучасності, яке впливає на різні сфери життя, зокрема на організацію арт-простору. З одного боку, він виступає своєрідним мостом між різними народами та ідентичностями,

сприяючи взаєморозумінню та толерантності у глобальному світі. З іншого боку, особливо в умовах сучасної України, він підкреслює необхідність збереження та формування національної культурної ідентичності. Такий арт-простір із платформою для творчого вираження та відображення національного колориту передусім є відкритим для всіх бажаючих, незалежно від соціального статусу, віку чи культури. Художнє відображення національної складової в інтер'єрі відкриває для туристів нові горизонти та водночас слугує засобом стимулювання глобального культурного діалогу. Прикладом такого мистецького простору в Україні є арт-простір у місті Дунаївці Хмельницької області, який наразі перебуває на стадії проєктування (рис. 1).

Створення сучасного інтер'єру відбувається за рахунок грантової програми «Кластери Відродження» та реалізується в межах Швейцарсько-українського проєкту «Згуртованість та регіональний розвиток України», UCORD, що втілюється за підтримки Швейцарії через Швейцарську агенцію розвитку та співробітництва компанією NIRAS Sweden AB. Джерелом творчості та натхнення при створенні інтер'єру було обрано атрибути краю, його культурні та природні пам'ятки: кераміку, вишивку та текстиль. Регіональні особливості міста Дунаївці у тому, що громада з давних часів славиться виробництвом глиняних мисок та глечиків (рис. 2). Твори, натхненні етнічним розмаїттям, не тільки відображають культуру, але й створюють можливості для діалогу та взаєморозуміння.

Український глиняний посуд є не просто предметом побуту, його по праву вважають справжнім витвором мистецтва, що своїм корінням сягає у глибоку давнину, несе у собі душу народу та багатовікові традиції.

Наприклад, кераміка Дунаєвецької громади вражає своїми рослинними орнаментами та візерунками зелених відтінків. Громада славиться своїми майстрами, що створюють унікальні вишиванки. Вишивку здавна вважали талісманом роду. В Дунаєвецькій громаді вона виконується за стародавніми схемами у яких присутні темні кольори, зокрема коричневий, темно-сірий та чорний.

Рис. 1. Приміщення арт-простору в місті Дунаївці Хмельницької області

Рис. 2. Глиняні миски та глечики

Ще одним джерелом натхнення для створення сучасного арт-простору слугує вишивка (рис. 3).

Рис. 3. Вишиванки створені митцями дунаївецької громади

Регіональною особливістю дунаївецької громади є також ткацтво та виготовлення полотна (рис. 3). До початку широкомасштабного вторгнення тут працювало підприємство «Дунаївецька суконна фабрика».

Інноваційно-технологічна інтерграція перетворення інтер'єру в сучасний арт-простір полягає у використанні інформаційно-комунікаційних технологій, особистих мобільних пристроїв, даних з відкритим висхідним кодом, принтерів нового покоління та ін., що мають посприяти змінам у способах та місцях виконання творчої роботи. Такі пристрої є незамінними помічниками в організації виставок художників, митців та творчих особистостей, майстер-класів з виготовлення керамічного посуду, вишивки та ткацтва, які могли б проводити митці своєї справи, що проживають у місті Дунаївці Хмельницької області.

Взаємодія мистецтва та внутрішнього простору інтер'єрів продовжує бути одним із ключових і ефективних засобів формування простору, де важливу роль відіграють ідеологічні, етичні та змістові чинники. Ідеологічні чинники визначають концепцію, програму та взаємодію з суспільством; допомагають

Рис. 4. Тканина, створені митцями дунаївецької громади

створювати унікальні культурні середовища у арт-просторі. Творчі ідеї, які можна віднести до національної або регіональної ідентичності, можуть формувати теми виставок, естетику та стиль арт-простору. Ідеї, пов'язані з народними традиціями та ремеслами, можуть впливати на вибір художників та тематичні виставки, що проходять у просторі. Ідеї, пов'язані з ринковими трендами та комерціалізацією мистецтва, можуть впливати на вибір представлених робіт та їхнє просування. Ідеї, що стосуються важливості творчого самовираження, можуть спонукати арт-простори до створення програм, які заохочують участь місцевої громади. Ідеї, які підтримують нові мистецькі форми та інновації, можуть спонукати арт-простори до експериментів з медіа, формами та технологіями. Вплив глобальних культур і трендів може формувати концепцію арт-просторів, сприяючи міжнародній співпраці та обміну.

Етичні чинники відіграють важливу роль у формуванні інтер'єру арт-простору, так як вони допомагають створити середовище, яке не лише естетично привабливе, але й соціально відповідальне.

Трагічні реалії нинішнього століття, що пов'язані з війною, хворобами, природними катаклізмами загострюють потребу у духовному відродженні. Ми не можемо сьогодні повністю відродити і продовжувати традиції, які були 100 років назад, тому повернення до народних витоків часто виявляється суто поверховим. Для надання духовному відродженню глибинного, необоротного характеру потрібна розробка чітких стратегій.

Людина як особистість та родова істота має визначити своє принципове становище, ціннісні пріоритети. У міру зростання науково-технічного та виробничого потенціалу людства, підвищення здатності людини впливати на середовище та на умови власного існування дедалі важливішою стає моральна спрямованість її конкретних дій, більшого значення набуває те, на які цінності вона налаштована. Сучасні умови життя визначають людські цінності та пріоритети. Сучасний арт-простір має місію спрямувати людські цінності та пріоритети в креативному та

творчому напрямі. Сьогодні визначальними для людини і людства повинні стати цінності етичні. Саме тому етичний чинник є важливим при формуванні внутрішнього середовища арт-простору. Від сформованості етичного чинника залежать ціннісні орієнтації людини як особистості, а також виживання всієї людської цивілізації.

У арт-просторі мають виховуватися цінності, що надають змісту існування людини та відроджуються через мистецтво та творчість. Кожна зустріч з мистецтвом оновлює, внутрішньо збагачує особистість, насичує її існування незвіданим до цього змістом. Сучасний арт-простір повинен використовувати інноваційні матеріали та технології, які зменшують негативний вплив на навколишнє середовище та забезпечити створення такого простору, який підтримує місцеві громади, художників та митців, забезпечуючи їм можливість для розвитку та реалізації творчості. Проєктування простору, доступного для всіх, незалежно від фізичних можливостей, статі, віку чи соціального статусу, що сприяє рівності та різноманіттю. Вибір художників і робіт, заснований на відкритих і справедливих критеріях, уникнення практик, що можуть призвести до експлуатації або дискримінації. Увага до тем, що представляються в арт-просторі, уникнення контенту, який може бути образливим або неприйнятним для певних груп. Вшанування і підтримка традиційних мистецьких форм і технік, які можуть бути під загрозою зникнення. Залучення місцевих жителів до процесу створення і розвитку арт-простору, врахування їхніх потреб і думок.

Змістові чинники суттєво впливають на формування арт-простору, адже вони визначають, які ідеї, теми та повідомлення будуть представлені, а також як ці елементи взаємодіють із суспільством. Змістові чинники також мають вплив на формування арт-простору. Наприклад, має бути загальна ідея або тематика простору, відповідно до якої визначаються, які види мистецтва будуть представлені та які повідомлення вони передаватимуть. Вибір кураторів, які формують виставки, їхній підхід до відбору художників

та робіт, що відображає певні ідеї або соціальні питання. Вид мистецтва, що переважає в арт-просторі (сучасне, класичне, цифрове, перформативне), який визначає його зміст і атмосферу. Вплив місцевої культури, традицій і соціальних питань на зміст арт-простору, формуючи його унікальність.

Висновки. Національна культурна ідентичність формує візуальний аспект внутрішнього простору (інтер'єру) впливаючи на емоційний і соціальний досвід відвідувачів. Формування інтер'єру арт-простору забезпечується ідеологічними, естетичними та

змістовими чинниками та передбачає врахування запитів відвідувачів, їх звичок та уподобань з метою цілісного виховання людини як високоморальної особистості. Національна культурна ідентичність є потужним засобом впливу, який здатний підвищити гармонійну атмосферу інтер'єру арт-простору, що покликаний знайомити відвідувачів з культурною ідентичністю, традиціями та мистецтвом. Інтер'єр арт-простору буде автентичним, відкритим та значимим для відвідувачів, сприятиме глибшому розумінню та збереженню національної культурної спадщини.

Література:

1. Абизов В., Чверкалюк К. Поняття арт-простору та його характеристика. *Актуальні проблеми сучасного дизайну: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., м.Київ, 27 квітня 2022 р.* Київ, 2022. С. 179–181.
2. Лещенко О. В. Створення креативних громадських просторів як інструмент Відродження регресивних міст і регіонів. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Державне управління.* Київ, 2021. № 71. С. 65–75. URL: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.1/13>
3. Яковець І. О., Овчаренко В. Ю. Арт-простір у контексті формування креативного простору міст. *Культурно-мистецькі аспекти в сучасній картині світу: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м.Харків, 18 березня 2019р.* Харків, 2019. С. 202–204.
4. Utepova A., Aubakirova S., Kadyraliyeva A. Mejorar el bienestar y la integración social de los jóvenes: el papel del ocio en los espacios públicos organizados en Kazajstán (Improving youth well-being and social integration: the role of leisure in organized public spaces in Kazakhstan). *Retos* 59, 2024, P. 335–348. URL: <https://doi.org/10.47197/retos.v59.1072595>
5. Антоненко І., Вишневіська О., Чверкалюк К., Мельник Є., Чорненко К. Перетворення колишніх промислових об'єктів на арт-кластери. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м.Київ, 22 квітня 2021р.* Київ, 2021. С. 198–201.
6. Школяр С. Арт-кластери як міські гетеротопії: архітектурна трансформація та соціокультурний вплив. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну.* Київ, 2025. Том.8. №1. С. 87–107. DOI: 10.31866/2617-7951.8.1.2025.330504
7. Curşeu P. L., Chappin M. M., Jansen R. J. Gender diversity and motivation in collaborative learning groups: The mediating role of group discussion quality. *Social Psychology of Education*. 21(2). 2018. P. 289–302. URL: <https://doi.org/10.1007/s11218-017-9419-5>.
8. Карп'як М. О. Формування креативних просторів та їх значення для економічного розвитку регіону в умовах децентралізації влади. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: збірник наукових праць, м. Львів, 11–12 березня 2017 р.* Львів, 2017. С. 139–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2017_3_31.

References:

9. Abysov, V., & Tsverkaliuk, K. (2022). Ponjattja art-prostory ta yoho kharakterystyka. *Aktyalni problemy sythasnoho dysayony: IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, Kyiv, 179–181. [in Ukrainian].
10. Leshchenko, O. V. (2021). Creation of creative public spaces as a tool for the revival of regressive cities and regions. *Scientific Notes of the Tavriysk National University named after V.I. Vernadsky. Public Administration*, Kyiv. 71, 65–75. <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.1/13> [in Ukrainian].
11. Yakovets, I. O., & Ovcharenko, V. Yu. (2019). Art-space in the context of forming the creative space of cities. In *Cultural and artistic aspects in the modern picture of the world: materials of the International scientific-practical conference*, Kharkiv, March 18, 2019 (P. 202–204). Kharkiv. [in Ukrainian].
12. Utepova, A., Aubakirova, S., & Kadyraliyeva, A. (2024). *Mejorar el bienestar y la integración social de los jóvenes: el papel del ocio en los espacios públicos organizados en Kazajstán* [Improving youth well-being

and social integration: the role of leisure in organized public spaces in Kazakhstan]. *Retos*, 59, P. 335–348. doi:10.47197/retos.v59.107259.

13. Antonenko, I., Vyshnevska, O., Chverkalyuk, K., Melnyk, Y., & Chornenko, K. (2021). Transformation of former industrial objects into art-clusters. *Current Issues of Modern Design: Materials of the International Scientific-Practical Conference*, Kyiv, April 22, 2021 (P. 198–201). Kyiv.. [in Ukrainian].

14. Shkoliar, S. (2025). Art-clusters as urban heterotopias: architectural transformation and socio-cultural impact. *Demiurge: ideas, technologies, prospects of design*, Kyiv, Vol.8, No.1, P.87–107. DOI: 10.31866/2617-7951.8.1.2025.330504. [in Ukrainian].

15. Curşeu, P. L., Chappin, M. M., & Jansen, R. J. (2018). Gender diversity and motivation in collaborative learning groups: The mediating role of group discussion quality. *Social Psychology of Education*, 21(2), 289–302. <https://doi.org/10.1007/s11218-017-9419-5>.

16. Karpyak, M. O. (2017). Formation of creative spaces and their significance for the economic development of the region in the context of decentralization of power. *Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine: Collection of Scientific Works*, Lviv, March 11–12, 2017 (P. 139–142). Lviv. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2017_3_31. [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 11.10.2025

Прийнято: 31.10.2025

Опубліковано: 28.11.2025